GEORGE PIETRARU

ÎNTOARCEREA LUI MIU-HAIDUCU

73

GEORGE PIETRARU

ÎNTOARCEREA LUI MIU-HAIDUCU

I

73

EDITURA ION CREANGĂ

Coperta de DUMITRU IONESCU

În acel Brumar 1825, zilele erau prinse într-o pîclă umedă. Dunărea bolborosea posomorîtă printre tufele malului şi apele umflate de ploi purtau cu ele un mîl gălbui pe care-l rostogoleau în vîrtejuri şi-l aşezau cuminţit peste grinduri.

Drumul Cernețului devenea pustiu din ceasul cînd seara cobora de peste dealuri. Vremurile erau tulburi şi răspîntiile mişunau de oameni fără căpătîi şi arnăuţi la fel de nelegiuiţi. Nici un drumeţ cu mintea aşezată nu se încumeta să bată drumeagurile noaptea, de ţinea la punga ori la pielea sa. În marginea tîrgului, înfipt lîngă drumul Severinului, se afla hanul lui Ion Vîrtosu. Era o hardughie afumată şi atît de veche că te mirai cum se mai ţine în picioare. Fusese cîndva han de poştă, dar răzmeriţa din 1821 trecuse ca o furtună şi pe acolo, iar în urma ei rosturile se stricaseră. Vodă închisese cu poruncă poarta Banatului şi harabanele de poştă nu mai opreau la han ca altădată, în drumul lor spre Ruşava *.

La ceasul acela hanul era plin de muşterii de tot felul. Hangiul se învîrtea cu iscusinţă printre ei, aruncînd colo o vorbă, dincolo o şoaptă tainică, împărţind bărdace cu vin, după o socoteală ce-ar fi părut altuia tare încîlcită şi nedezlegată.

* Vechea denumire a Orşovei.

— Asta e puterea ursului, bea matale o bărdacă și-apoi spargi cu pumnul piatra ori și mai dihai poți frînge mijlocul unei fete. Și rîdea subțire într-o parte, cu ochii ascunși în crețurile pleoapelor. E vin vîrtos, precum îi zice și cîrciumarului...

Un hohot de rîs îneca vorbele repezite ale hangiului și rîsul oamenilor îl urmărea pînă la tejghea.

Atunci văzu el pe drumețul străin : stătea la o masă lîngă ușa ce da în curte, spre grajduri. Mirosul lui fin îl vesti că oierul acesta cu fața albă, nearsă de soare, este altceva decît un mușteriu obișnuit. Într-o clipă, mînia i se spulberă și cu fața unsă de zîmbet se aplecă spre el :

— Mă rog, dumneatale, ce poftești : o cină de voinic, cu vin de soi și un pat moale pentru odihnă ? Am sus o...

— Nu te osteni, hangiule, rosti călătorul cu o voce sigură, de om ce știe ce vroiește. Îmi aduci, de ai răgaz, o gură de vin din cel mai bun.

— Cum ? Nu rămîi peste noapte ? Ț...ț...ț... sări el cu o grijă prefăcută. Nu faci bine, nepoate, se aplecă familiar ; drumurile sînt pline de primejdii noaptea...

Și dacă văzu că străinul stă neclintit și tăcut îi făcu un semn cu capul spre spate. Treci dincolo, peste munți hai ?...

Drumețul îl țintui pe hangiu drept în lumina ochilor, apoi băgă mîna în chimirul lat de piele și scoase două băncuțe. Puse una pe masă și la vederea ei ochii hangiului sclipiră.

— Tii, ti, ti, ia te uită, de mult nu mai văzusem chipul chezarului în aur...

— Asta-i pentru vin, nu-i dădu răgaz să se întindă la vorbă drumeţul, iar astălaltă ca să-ţi legi gura şi ochii...

Hangiul clipi uluit, apoi dezmeticindu-se, şterse cu un gest profesional cele două băncuţe galbene de pe masă şi se făcu nevăzut printre muşterii. Peste cîteva clipe reveni cu o bărdacă şi o aşeză cu aceeaşi smerenie prefăcută pe masă.

Curînd, uşa dinspre drum se deschise larg, mai mult împinsă, şi un arnăut cu însemne de căpitan pătrunse în han. Poteraşii se ridicară vădit nemulţumiţi, aşteptînd resemnaţi mustrarea cuvenită. Dar căpitanul trecu pe lîngă ei fără să-i vadă, fără să răspundă la salutul lor spăşit. Merse la tejghea şi făcu un semn hangiului, de parcă ar fi chemat la el un cîine.

— Ce-i nou, jupîne ? întrebă într-o doară, cînd acesta se aplecă din şale în faţa lui.

— Nimic, înălţimea ta, pace şi...

— Ce drumeţi găzduieşti aici... întreb de cei străini, mai aşa, deosebiţi...

— Drumeţi cinstiţi, mărite, neguţători...

— Dar altceva ? dădu semne de nerăbdare ofiţerul. Am poruncă să-ţi caut hanul.

— Fie-ţi milă, jupîne, se jelui hangiul, mă nenoroceşti... sînt toţi oameni pe care-i cunosc...

— Am depeşă că trece pe aici, spre Ţara Banatului, un trimis al răzvrătiţilor. Trebuie să-l găsesc din pămînt...

Ochii înguşti ai hangiului sclipiră. Făcu un semn tainic spre ofiţer, să se aplece şi trase în faţa sa sertarul tejghelei. Din mulţimea bănuţilor de tot felul culese un galben pe care-l puse în palma ofiţerului.

Acesta privi crăiţarul de aur în tăcere, apoi întrebă şoptit :

— Unde e ?

— La masa din curte, răspunse în acelaşi fel hangiul şi întinse mîna după galben, dar ofiţerul se făcu că nu vede şi întorcîndu-se îşi făcu loc printre muşterii. Cînd ajunse aproape îşi pipăi pistoalele de la brîu şi se întoarse brusc.

— În numele Măriei Sale...

Dar rămase cu vorba spînzurată în vînt : la masa de lîngă uşă nu mai era nimeni...

— Arnăuţi, la mine ! strigă el cu glasul înecat de mînie. Pe cai... Repede... Nu trebuie să ne scape...

Hanul întreg rămase prostit de uluire. Un fior rece ca un cuţit se strecură printre mese. Poteraşii săriră de la locuri, încheindu-şi în fugă mindirele, năpustindu-se pe uşa ce da spre grajduri. Simţind primejdia, ţiganul scripcar se prelinse pe lîngă perete, spre ieşire, dar hangiul îl prinse de guler şi-l întoarse.

— Nu-i nimic, ia, colo o zarvă arnăuţească, vorbi repede crîşmarul. Zi-i mai bine una cu foc. Şi tu, Mirando, ce stai ca Precista în ploaie ? Joacă ceva pentru domnii muşterii...

În vremea aceasta, străinul străbătuse o bună bucată de drum şi copitele calului său aruncau scîntei pe pietrele răzleţe. Din cînd în cînd privea înapoi, ştiind că-i urmărit. Dar poteraşii nu se desluşeau din noapte.

Călări aşa o vreme prin umbra codrilor şi cînd în faţă licăriră primele case ale Severinului, întoarse calul prin zăvoaie. Pesemne cunoştea potecile cu ochii închişi, căci în negura acelei nopţi de Brumar, nu se vedea nici la cinci paşi. Copitele calului făceau doar un zgomot înfundat, în pămîntul jilăvit de ploi. Aşa a-

junse, ascuns de lăstărişul zăvoaielor şi de noapte, dincolo de Severin, la o jumătate de poştă de drumul Ruşavei. În stînga lui, zăvorîtă în negură, se zbătea de maluri Dunărea. Merse la pas, cu fereală, căutînd marginea şanţului, acolo unde smocurile uscate de iarbă înăbuşeau zgomotul copitelor. Deodată, după o cotitură îmbrăcată în arini, sclipiră în faţă, la cincizeci de paşi poate, luminiţele cantonului de graniţă şi în faţa lui ghereta străjerului.

„Acu-i timpul", şopti ca pentru sine călăreţul şi strîngînd în mîini prăseaua sabiei, înfipse pintenii în coapsele murgului. Calul icni şi cu un salt se întinse la galop. Din şa vedea apropiindu-se în goană sălaşul de graniţă. Încă douăzeci de paşi... zece... Cînd fu doar la cinci paşi zări ca o fulgerare ceea ce era ascuns de umbra gheretei: stavila întinsă de-a curmezişul drumului. Abia avu timpul să înfigă încă o dată pintenii în burta calului şi să-i lase dîrlogii slobozi. Animalul înţelese; printr-un efort suprem sări. În clipa aceea, uşa cantonului se deschise şi în dreptunghiul de lumină apăru silueta grănicerului.

— Halt! răcni speriat ostaşul către umbra ce părea că zboară prin faţa sa. Halt! Zürick! mai strigă în urmă-i şi dezmeticindu-se ridică puşca, slobozind-o în noapte. Detunătura umplu valea de ecou pînă departe peste unda neştiută a Dunării.

— Gehe zu Teufel! blestemă ostaşul, încărcînd din nou arma şi strigă spre alţi doi străjeri ce năvăliseră din canton afară.

Tîrziu, cînd înţelese că străjerii împăratului nu se mai încumetă să-l urmărească, fugarul domoli galopul calului într-un trap întărit, spre luminile palide ale Ruşavei ce se desluşeau tremurătoare din pîclă.

Merse neoprit pe ulițele ticăloase din marginea tîrgului, condus de semne doar de el știute, spre strada ce se tăia dreaptă de-a lungul malului. Opri în fața unei case cu porți mari închise, cu obloane groase la ferestre, bătute în întărituri de fier. Cercetă împrejur și apucînd un capăt de lanț ascuns într-o adîncitură a porții trase de trei ori, într-un fel anume: o dată lung și de două ori repezit. Așteptă și curînd un ochi de fereastră se deschise deasupra porții.

— Cine-i ? întrebă mai mult șoptit, o voce.

— Eu, Prodan, răspunse la fel călărețul.

— Parola ?

— Dreptate și slobozenie !

Se auziră fiarele căzînd, poarta scîrțîi încetișor, deschizîndu-se pe jumătate. Omul și calul se topiră în umbra zidurilor.

În încăpere, doi oameni îl cercetau cu amănunțime pe drumețul sosit în acea noapte.

— Ai trecut cu bine fruntaria ? întrebă cel mai tînăr dintre ei, privindu-l fără sfială, intrigat că nu descoperă în înfățișarea venitului nici o urmă de înfruntare.

— Da, nici un necaz, răspunse stînjenit omul.

— Străjile au prins de veste ? se auzi și vocea celuilalt, un bărbat mai în vîrstă ce sta deoparte, mîngîindu-și barba.

— Mda ! mormăi sositul. Au tras după mine...

Cei doi schimbară tăcuți o privire, dar omul o prinse și înțelese că treaba asta nu-i pe placul celor de aici.

— Ce vești aduci ? se întoarse spre el cel tînăr.

— O carte de la serdarul din Pitești, zise omul și desfăcînd o mînecă a dulmanului scoase la iveală un sul de hîrtie pecetluită cu ceară roșie. Erau acolo și niște

boiernași, adause curierul, aruncînd cu dispreț sulul pe masa din față.
— Nu trebuie să te pripești să-i judeci, glăsui omul mai vîrstnic. Nu le sîntem dragi, de bună seamă, cum nici ei nouă, dar sînt nemulțumiți de Vodă și vor să ne ajute.
— Mda, să-și recapete prin săbiile noastre boieriile mazilite...
— Tăcere! porunci cu obișnuința celui care știe să comande tînărul; căpitanii noștri chibzuiesc bine ce fac; aici e oaste și poruncile sînt porunci; înțeles?
— Înțeles, rosti greu omul printre dinți și privi țintă spre peretele unde o candelă pîlpîia galbenă, sub o icoană ce-l înfățișa pe Sfîntul Gheorghe ucigînd balaurul.
— Asta-i tot? urmă cu glas mai moale tînărul.
— Mai am o veste de la isprăvnicelul de Strehaia, își aminti omul scoțînd o altă hîrtie din tainița dulmanului.
— Isprăvnicelul?! se miră tînărul. Ia să vedem ce l-a îndemnat să ne scrie?
Rupse pecetea și se adînci în citirea rîndurilor așternute cu destulă osteneală și cu puțină știință de carte.
— Ce voiește? întrebă domolit, în felul său, omul în vîrstă.
— Isprăvnicelul spune că i-a trecut prin mînă un pricaz domnesc pornit de Vodă către judele crăiesc al Lugojului. Îi cere să stîrpească cuiburile de rebeli ce s-au aciuit dincolo de munți și care pregătesc o nouă răzmeriță. Mai spune că oamenii sînt ațîțați la fărădelegi, mai cu seamă de unul Simion Podeanu, ce-și

zice Mehedinţeanu şi un altul Ghiţă Cuţui, amîndoi căpitani în oastea risipită a Vladimirescului, aşezaţi prin Lugoj şi Caransebeş.

„Fiţi cu grijă şi veghe, scrie cinstitul isprăvnicel, să nu vă prăpădească arnăuţii crăieşti, căci o dată cu voi piere şi nădejdea noastră"...

Cel tînăr privea spre tovarăşul său mai vîrstnic, aşteptînd de la acesta răspunsul. Curierul încremenise cu ochii holbaţi la scrisoare, pricepînd abia acum de ce isprăvnicelul îl dădăcise atîta, punîndu-l să jure că se va stăpîni să atragă atenţia asupra sa şi că va duce neatinsă cartea sa la casa din Ruşava.

— Ai să pleci în noaptea aceasta la Lugoj, la căpitan, se adresă cel vîrstnic tînărului ce părea să nu se fi pierdut cu firea. Chiar acum, accentuă el. Telegarii crăieşti aleargă repede...

Ceea ce se petrecu în clipele următoare uluiră şi mai mult pe curier. Tînărul scoase dintr-o ladă un mindir ofiţeresc. Îl îmbrăcă, îşi puse pe cap o chivără crăiască şi-şi încinse centironul cu coroana împărătească.

— Iei calul cu şaua bătută în argint, adause cel vîrstnic cînd îl văzu gata îmbrăcat ; şi-ţi mai dau ceva : iacă astea, zise întinzîndu-i două pistoale nemţeşti. Te-aş sfătui să nu le tragi decît în mare cumpănă. Şi-acum, drum bun ! Iară dumneatale, se adresă apoi curierului, în timp ce „ofiţerul crăiesc" ieşea din cameră, ai să rămîi cîteva zile aici, să aştepţi răspunsul căpitanului nostru. Te vom conduce pe un alt drum, peste munţi, în ţară...

Trase de şnurul unei draperii. Un clopot de casă se auzi înfundat şi peste cîteva clipe un fecior apăru în uşă.

— Dumitre, i se adresă stăpînul, iacă a venit un frate de-al nostru cu treburi pe aici. Îl găzduieşti la tine şi grijeşte de odăile cele mari, că mîine ne sosesc oaspeţi...

Zorile se îngemănau cu noaptea cînd călăreţul în straie de ofiţer crăiesc intra pe porţile Lugojului. Toată noaptea galopase pe drumul aspru de sub pulpana de piatră a Cernei şi a Padeşului. Alergase neobosit, împintenîndu-şi crîncen bidiviul care plesni sub el aproape de Teregova. Tocmi în cumpăna nopţii, un roib de la un ţăran sîrb şi neîntîrziat îl sili şi pe acesta să alerge orb, prin noapte, pe drumul de glod înmuiat de ploi. Părăsi şi roibul ce tremura sfîrşit — gata să cadă — luînd un armăsar din schimbul de poştă şi o ţinu tot aşa într-un galop neîndurător cu sine şi cal pînă răsăriră din geana somnoroasă a zilei casele albe ale Lugojului. În liniştea dimineţii, tropăitul sacadat al copitelor pe caldarîmul ştirb al uliţei mari răsuna stingher, stîrnind cîinii. Aproape de podul de lemn ce se ţesea cu urzeala lui întunecată şi greoaie peste Timiş, călăreţul struni şi se abătu pe o ulicioară dosnică, adumbrită vara de arţari bătrîni. Opri şi descălecă în faţa unei case cu porţi mari de lemn. Nu bătu, ci scoţînd din mindir o cheie grea de bronz o potrivi în ferecătura porţii, deschizînd-o. Străbătu curtea şi bătu la fereastra cerdacului. Peste cîteva clipe fereastra se crăpă şi în cadrul ei apăru chipul unui bărbat în putere, cu trăsături aspre. O barbă neagră, cernită de fire albe, îi împodobea obrazul. Privi la omul răsărit în zori, la fereastra sa, îi cercetă dintr-o ochire straiele şi înţelegînd că ceva deosebit se petrecuse îl întrebă potolit, cu o umbră de glumă în glas :

— Ce-i, Mihaile ? Au dat turcii ?

— Mai rău, căpitane, creştinii noştri de boieri din ţară ne-au vîndut chezarilor. Vodă a cerut prinderea pandurilor şi arestarea lor. Căpitanul Cuţui zice să porneşti neîntîrziat spre Ruşava. Acolo sîntem în linişte şi la adăpost...

Căpitanul îl ascultă în tăcere, iar umbra aceea de veselie de la început dispăruse de pe faţa sa. Se întoarse şi strigă tare :

— Catină, pregăteşte de drum. Trezeşte şi copila aceea. Plecăm fără zăbavă...

Nici nu apucase soarele să se ridice peste casele Lugojului cînd o căruţă se îndrepta către poarta de miazănoapte.

— Încotro ne ducem, căpitane Simion ? nu-şi putu reţine nedumerirea tînărul însoţitor.

— Spre Timişoara, ofiţeraşule, zîmbi căpitanul îndemnînd cu vîrful biciului caii. Nu spuseşi că acolo e Ghiţă Cuţui ?

— Ba dimpotrivă, spre Ruşava ne este drumul, căpitane, doar de acolo vin...

— Ei, acu e prea tîrziu, făcu moale pandurul. Iată străjile...

Oşteanul de la porţi cercetă pe cei doi drumeţi şi recunoscînd pe căpitan îl salută prieteneşte cu mîna la chipiu, apoi cu răceală pe ofiţerul împărătesc de alături.

— Încotro, căpitane ? se interesă el nu fără o umbră de nelinişte în priviri.

— Iacă, la tîrgul Timişoarei, răspunse Simion, fără să arate că a înţeles temerea nemărturisită a strajei. Mă duc să văz nişte neamuri...

— Ceva necazuri ? îl iscodi straja.

— A, nu, au fiert de-a doua oară zeama de prune și merg să umezesc oleacă budanele acelea de colo, făcu el cu ochiul spre spate, în căruță, unde se ghiceau pe sub niște învelitori de papură rotunjimi de boloboc.

— Hei, atunci tare ar fi bine să mă potrivesc de cvardie la întoarcere, plescăi cu înțeles straja.

— Cum ți-o fi norocul, zise căpitanul lovind caii.

— Drum bun ! strigă în urmă-i ostașul și întoarcere grabnică.

— Mai grabnică decît va fi nu cred că se poate, șopti căpitanul către tînărul care urmărise tăcut, nedumerit foarte, convorbirea dintre cei doi. Dar se abținu să mai întrebe, temîndu-se de un răspuns în doi peri.

După o bucată de drum, căpitanul trase căruța pe o cărăruie ce se pierdea într-un pîlc de pomi din Lunca Timișului...

La vremea aceea, o patrulă de ostași călări se oprise în fața casei cu porți de stejar din fundătură. Ofițerul descălecă și bătu cu mînerul sabiei în poartă. Loviturile răsunară puternic în curtea închisă, dar trecu ceva vreme pînă să se audă o mișcare dincolo de gardul înalt. În sfîrșit, poarta se deschise și un omuleț albit, puțin adus de spate, se holbă la ofițerul ce-l privea de sus cu mînie reținută.

— Pe cine căutați ? întrebă omulețul, într-o germană stricată.

— Nu pe tine, îl repezi ofițerul și dîndu-l deoparte intră în curte. Ușa cerdacului era larg deschisă...

— Unde-i ? se răsuci el pironind cu o privire de foc pe bătrînul ce se strecurase în urma lui.

— Cine, tomnia-ta ?

— Cum cine ? Căpitanul de panduri, răzvrătitul ? !

— Tomnul Zimion ?... A plecat acum. Ist nicht ein uhr...

— Unde ? răcni ofiţerul.

— Spre Temeşvar, tomnule, răspunse repede şvabul. A luat şi nevasta şi tomniţa...

Ofiţerul îl fulgeră cu privirea, încercînd să pătrundă dincolo de înfăţişarea speriată a bătrînului. Repezi o înjurătură printre dinţi şi ieşi repede. Se aruncă în şa şi porni în galop spre poarta de miazănoapte a oraşului. Curînd ajunse la porţi şi în faţa străjii opri cu un gest scurt patrula.

— Spune, ostaş, a trecut pe aici vreo căruţă şi în ea un român voinic cu barbă neagră ?

— Căpitanul Simion Mehedinţeanu ?

— Îl cunoşti ? tresări ofiţerul.

— Da, să trăiţi ! A trecut acu' aproape un ceas. Spunea că merge la neamuri la Timişoara, că a fiert zeama...

— Ce zeamă, idiotule ?

— De prune, să trăiţi, se bîlbîi străjerul. Răchie adică...

Ofiţerul înjură scurt şi lovi cu cravaşa calul. Patrula se pierdu într-un nor de praf sub privirile înmărmurite ale ostaşului.

În fruntea patrulei sale, ofiţerul galopa încruntat, lovind nervos calul. Socotise misiunea uşoară : îl va găsi pe răzvrătit acasă, îl va ridica din aşternut şi-l va conduce în arestul cazărmii. Şi iată că pasărea fugise din cuib. Să-i fi dat cineva de veste ? Cine ? Ordinul venise în mare taină chiar de la înaltul guvernator. Nici burgmeisterul nu ştia de porunca aceasta Hm ! Acum trebuie să alerge pe urmele răzvrătitului care avea chef de drumeţii...

Tot rumegînd în minte astfel de gînduri, ofițerul privea în față așteptînd să apară în drum căruța pomenită de străjer. Dar drumul se așternea pustiu. Curînd, după o cotitură, se văzu într-adevăr o căruță, dar și aceasta venea spre Lugoj. Era o căruță cu coviltir din papură, din acelea pe care le folosesc delenii cînd vin cu fructe la tîrg... Din mers, ofițerul cercetă pe oamenii din căruță. Erau doi : un tînăr ce moțăia pe capră, cu hățurile în mîini și un flăcăiandru ce mergea pe jos, pe lîngă cai, ca să se dezmorțească. Patrula trecu ca un vîrtej pe lîngă căruță, stîrnind praful și trezind pe tînărul ațipit pe capră.

Cînd patrula se pierdu în depărtare, un glas bărbătesc se auzi dinăuntrul căruței :

— Dar grabnic ne-au mai călcat pe urme, Mihaile. Eu socot c-or răscoli toată ziulica străzile Timișoarei, în căutarea noastră, și hohoti gros, înveselit de șotia ce le-o jucase înfumuraților ofițeri ai împăratului. Tînărul de pe capră nu zise nimic, frămîntat încă de griji. Flăcăiandrul de lîngă cai îi întoarse fața luminată de un zîmbet ștrengăresc. Tii, dar tare frumușel mai era : Avea niște ochi negri de păcat, fața albă, iar obrazul feciorelnic nu cunoscuse încă pesemne briciul, deși părea să aibă vîrsta cînd băiețandrilor le mijesc tuleiele. Chicoti vesel și rîsul acesta îl înfioră pe tînărul de pe capră...

Cînd peste o vreme căruța trecu poarta orașului, străjerul privi fără interes spre băiatul ce mușca dintr-un măr, mergînd pe lîngă cai și pe tînărul adormit pe capră... Dar căruța nu opri în tîrgul cuprins de zarva sa obișnuită, ci apucînd pe o stradă de margine ieși din oraș pe o altă poartă, pe drumul mare al Caransebeșului.

Spre nămiezi au ajuns în Rușava și opriră în fața casei aceleia cu ziduri înalte pe care o cunoaștem. Poarta se deschise și căpitanul Cuțui ieși grabnic în întîmpinarea oaspeților. Simion coborî din căruță și desfăcu larg brațele.

— Ghiță !

— Simioane, frate !

Cei doi panduri se priviră cu o bucurie de bărbați, care și-au petrecut împreună anii furtunoși ai tinereții și se revăd teferi, uniți și acum de aceleași credințe și hotărîri.

— Ai scăpat de blestemații de imperiali, Simioane. Aici, lîngă graniță, te afli mai în siguranță. Dar flăcăul acesta cine-i ? privi Cuțui întrebător spre băiatul ce sta lîngă cai. Acesta rîse cu clinchetul de clopoței în glas, care-l înfioră din nou pe Mihail și cu o mișcare își smulse de pe cap căciula mițoasă de miel. O revărsare de păr negru ca noaptea scăpat din strînsoarea cușmii îi acoperi în văluri umerii.

— Iraa ! Ancuță, tu erai, ștrengarule ? ! Iată ce mîndrețe de fată a crescut pe lîngă ursul ăsta de pandur ! Tiii, dar tu ești acum o fată de măritat, mai zise Ghiță Cuțui făcînd haz de stînjeneala fetei care se făcuse ca focul în obraji. De avea nen-tu un fecior, noră mi te făceam. Dar ți-om găsi noi, n-avea grijă, un voinic de pandur ca bărbat...

Și cum se întoarse rîzînd spre noii veniți, privirea îi căzu pe tînărul ce înlemnise pe capră cu ochii furați de înfățișarea neașteptată a fetei.

— Ei, dar repede mai aleargă tinerețea, șopti cu veselie duioasă pandurul, simțind parcă pentru întîia oară povara anilor adunați în spate.

Din căruţă coborî Catina şi Ghiţă Cuţui se grăbi s-o ajute şi să-i sărute dreapta cu respect, ca soră a Vladimirescului şi vrednică soţie a căpitanului Simion.

— Poftiţi acum în casă, nu ca oaspeţi, ci ca stăpîni, îi invită el, deschizînd larg poarta. Dumitre, strigă el spre cerdac, trage căruţa în curte, apoi scoate din hrubă ulciorul cel mare cu răchie...

— Văzuşi ? rîse Simion către tînăr, cuprinzîndu-l părinteşte după umeri. Nu ţi-am spus eu că mergem la nişte rubedenii care ne aşteaptă cu zeamă de prune pregătită ? Ascultă o vorbă de la un om care a bătut multe drumuri : lucrul de căpetenie nu-i unde porneşti, ci unde ajungi !

Şi urcă înveselit scara de piatră ce da în cerdacul casei.

Din ziua aceea începu pregătirea răscoalei...

Iarna s-a năpustit aprigă încă înainte de Crăciun, troienind şi înecînd satele Olteniei sub pulberea de omăt iscată de viscolele coborîte din munţi. Zăvorîte în temniţa troienilor, aşezările păreau oaze blînde, fumegătoare, risipite peste deşertul alb. Aciuiţi lîngă vetrele prietenoase, oamenii gustau tihna ceasurilor lungi de seară, bucuroşi că gerul şi viscolul i-a oprit prin tîrguri pe vătăşeii domneşti, pe zapcii şi isprăvnicei la vremea cînd aceştia obişnuiau să bată drumurile satelor pentru a strînge ultimele dări ale anului şi plocoanele boiereşti de sărbători.

Dar urgia aceasta a fost oblăduitoare şi pentru acei bărbaţi netemători, care pregăteau răscoala. Sub aripa aspră a viscolului, oamenii lui Simion Mehedinţeanu colindau — nestingheriţi de veghea poterelor — drumurile lungi ale Gorjului şi Mehedinţilor, împlinind

poruncile căpitanului. Din casa lui Cuţui din Ruşava, unde se stabilise cuibul răsculaţilor, Simion conducea toate firele acestei plase ce cuprinsese aproape toată partea de miazănoapte şi de apus a Olteniei. Solii săi treceau frontiera şi înfruntau viscolele şi fiarele pădurii, duceau în aşezările îndepărtate flacăra pîlpîitoare a nădejdii. Oamenii se înseninau şi după ce solul îşi îndemna calul spre alte zări — licuricii opaiţelor luminau cărări între case. Pînă tîrziu în noapte, la căldura vetrelor, se sfătuiau întorcînd pe toate feţele veştile omului sosit în cumpăna iernii. Flăcăii ascultau cu răsuflarea tăiată povestirile celor care i-au cunoscut pe Simion şi Ghiţă Cuţui în luptele cu turcii la Obileşti şi Slatina. Astfel au trecut sărbătorile; zilele cu geruri uscate ale lui Ghenar, serile lăptoase ale lui Februar...

În iarna aceea, curierii băteau ades în poarta cu ziduri înalte din Ruşava. Dumitru ajunsese să-i cunoască de acum pe mai toţi ce soseau de peste graniţă cu cărţi pentru căpitani. Le deschidea poarta fără să-i mai cerceteze bănuitor, cum făcea la început. Îi poftea în casă, îngrijindu-se tăcut de caii lor. În odaia cea mare, Simion şi Ghiţă stăteau toată ziua, primind curieri, întocmind scrisori, sfătuindu-se îndelung cu trimişii boierilor vrăjmaşi lui Vodă Ghica, înstrăinaţi ca şi dînşii în Ţara Ardelenească. Dintre aceştia, Cuţui legase înţelegere cu serdarul Toma Brătianu din Piteşti, pribegit şi el peste munţi la Braşov şi care se arătase potrivnic înverşunat al domniei lui Grigore Ghica şi silniciilor la care acesta supunea norodul. Bătuse chiar şi drumul lung pînă la cetatea de la poalele munţilor pentru a-l cunoaşte pe serdar şi a cumpăni astfel cu mintea şi ochii de se poate bizui pe boiernaşul acesta răzvrătit. În casa

acestuia s-au adunat şi alţi băjeniţi, printre care polcovnicul Costi, din judeţul Dîmboviţa şi Hristea — serdarul pe care ceilalţi îl numeau „Grecul". Toma şi Hristea s-au întrecut în a-l învălui pe pandur în făgăduieli, că vor fi alături de răscoala pandurilor, că vor aduce şi alţi boieri români, surghiuniţi peste munţi şi chiar din cei rămaşi în ţară, pe faţă credincioşi lui Vodă, dar în inima lor nemulţumiţi de nedreptatea tiranului. Cuţui s-a întors la Ruşava cu multe promisiuni, dar şi cu îndoieli.

— De-ar fi să le dai crezare, ai socoti că răsculaţi mai de nădejde ca ei nu se află nicăieri. Dar poţi să ştii ce se ascunde în sufletul lor ? Şi cît de tare le este inima în ceasul greu ? Simion l-a privit îndelung, pătrunzîndu-i şi gîndul nerostit.

— Asta încă nu mă frămîntă pe mine şi văz eu, nici pe tine, oftă bătrînul pandur. Nădejdi nu ne punem noi în braţul lor neumblat cu armele şi greul, de alt lucru mi-e teamă : că vor să ne asmută pe noi împotriva lui Vodă, ca acesta aruncîndu-şi poteraşii, să se afle slăbit în faţa arnăuţilor tocmiţi de ei ca să cotropească ţara... Ori asta nu pot îndura : pe străini călcîndu-ne moşia...

— Deh !... clătină capul Ghiţă. Orice ticăloşie se află în obiceiul boierilor ; ei nu au sufletul la ţară, ci la boieriile şi averile rămase în mîna lui Vodă. Dar nu crez eu că marele Crai vrea acum să aibă sfadă cu Poarta de la Stambul, ori cu franţujii, ori cu muscalii... De şi-ar îndeplini serdarul doar făgăduielile în privinţa banilor...

— Cînd au hotărît să-i trimeată ?

— Ne vor da vestiri prin scrisori, apoi galbeni dindestul pentru oaste, arme...

— Deie Domnul, ce tare nevoie avem de ei ! Pulberea nemţească e amarnic de scumpă şi armele, asemenea

și caii... Azi am primit știre de la Ghiță Răiescu. Se pune chezaș pentru cincizeci de voinici hotărîți și dîrji. Li-s mîinile goale, însă, doar seceri și topoare...

— Așa sînt și pandurii noștri din Padeș; le-au luat arnăuții pînă și coasele, de spaimă că în mîna lor oțelul se va preschimba în fulger...

— Hai, vină mai aproape de masă, Ghiță, să mai socotim odată: cincizeci ai lui Răiescu, vreo sută s-ar ridica ai mei din Podul Grosului, apoi aici sîntem...

— Douăzeci și trei: cu căpitan cu tot — încercă să glumească Ghiță. Dar Simion rămase întunecat.

— Da... În Cloșani îs mulți români gata să se ridice pentru izbăvirea țării.

— Și nu-l uita apoi pe Miu-haiducu. Ceata lui numără o sută de voinici ce știu a învîrti sîneața și sabia...

— Haiducii lui Miu... făcu gînditor Simion. Poți să pui temei pe haiduc? El nu-i oștean, să îndure greul, lipsa... Prea îi e dragă hălăduiala slobodă și traiul vesel.... Ori oștirea are legile ei...

— Nu uita că Miu e feciorul lui Ursan-pandurul și el l-a crescut în legea pandurească. S-a legat de noi cu jurămînt și Miu nu-i omul să-și calce inima.

— Bine, bine... L-om vedea în luptă... Acu' aș vrea să știu cîte arme avem. Unde-i Mihai?... Mihaile! strigă Simion spre sala de alături unde tînărul obișnuia să stea.

— Mihai nu-i aici, îi răspunse Cuțui.

— Da' unde-i?

— La Dunăre!

— La Dunăre?! se miră pandurul. Dar ce Dumnezeu face acolo?

— O preumblă pe dumneaei, duducuța Ancuța. A cerut de la Dumitru sania aceea ușoară, a înhămat calul și... prinde, Simioane, de poți tinerețea din urmă — zîmbi cu tîlc Ghiță.

— Așa ? ! făcu Simion fără să zîmbească. Pufăi nervos și se aplecă să cerceteze o hartă mare, acoperită de multe însemnări ce se afla pe masă...

— Mai repede, mai repede !...

Tînărul ridică biciul și arse crupa calului. Animalul se arcui sub lovitură și se întinse la un galop nestăpînit. Fata țipă de bucurie copilărească. Copitele calului zvîrleau în urmă pulbere orbitoare, vîntul le arunca în obraji suliți de ger, iar zurgălăii prinși de hulube așterneau în cale clinchet de argint. Ancuța închise ochii ; simțea că plutește, că o beție caldă ca sîngele i se răspîndește în corp. În picioare, proptindu-se în hățuri, stă Mihai.

— Mai repede !... strigă fata în spatele saniei. Și mai repede !...

Mai auzi o dată plesnitura biciului năprasnic și apoi strigătul lui Mihail.

— Ho !... Sări, Ancuță !...

N-a avut timp să priceapă ce-i ; o zguduitură năprasnică o smulse din scaunul său, zvîrlind-o în față. Se prinse în neștire de flăcău și amîndoi se prăvăliră peste sanie, rostogolindu-se. Căzură într-un troian de zăpadă și cîteva clipe rămaseră așa, neștiind dacă sînt teferi ori nu. Mihai sări primul și se aplecă asupra fetei. Dar ea rîdea prin spaimă și inima flăcăului coborî la locul său. Rîse și el, galben.

— Am tras o sperietură, răsuflă el și o privi în ochi grav. Pentru prima dată se afla atît de aproape de ea.

— Ancuță... șopti pierdut, simțind că un nod i se ridică în capul pieptului. Se aplecă spre buzele ei sîngerii, care parcă îl chemau. Dar în clipa aceea o pulbere de zăpadă rece ca un cuțit îl lovi în obraji orbindu-l și un rîs vesel, nepăsător, îi izbi auzul.

— Ptiu, se stropși înciudat flăcăul. Ești o diavoliță !

Cînd se dezmetici, fata era de-acum lîngă roibul ce tremura încă de spaima prin care trecuse. Îmbufnat, tînărul așeză, opintindu-se, sania răsturnată pe tălpile ei și se urcă fără o vorbă pe capră. Porni la pas și făcîndu-se că nu observă rîsul abia stăpînit al fetei, mormăi :

— Bărbat trebuia să te facă maică-ta : ofițer de dragoni, surugiu de poștă, haiduc...

— Iar pe tine duducuță cu clavir, răspunse cu veselie fata și pe negîndite smulse biciul din mîna lui și lovi calul. Flăcăul nici nu apucă să se crucească, abia avu vreme să se opintească în hățuri pentru a nu fi zvîrlit pe spate.

Sania zbură din nou ca o nălucă pe covorul de nea, risipind pînă departe zvonul zurgălăilor și rîsul de clopoței al fetei. Pe alături, Dunărea curgea potolită și nestîrnită pe sub cojocul de gheață pe care i-l dăruise iarna...

Astfel au trecut lunile albe din acel început de an roșu. A venit și Mărțișor cu ploile nesfîrșite ; apoi într-o dimineață soarele s-a arătat parcă spălat și vesel ca un copil. Atunci s-a văzut că sălciile de pe malul apei înverziseră și iarba năpădise pămîntul negru.

— Nici o veste de la „domnii patrioți“, vorbi Simion ce sta gînditor la fereastră, privind spre omul poștei ce trecea fără să se oprească prin fața casei. Ce repede

s-au lepădat ei de „răzmerița dreaptă a poporului", cum o socoteau în scrisorile lor. Unde este ajutorul făgăduit ?

— Am simțit eu că pe vorbele lor nu poți pune temei, oftă Cuțui. Dar să nu ne pripim a-i judeca. Poate pînă în ceasul pornirii vor sosi.

— Ceasul acesta este aproape. Nu mai putem zăbovi. Primăvara este pe sfîrșite... Scrie-le, Ghiță, domnilor ultima carte : „În duminica Rusaliilor pornim..." și trimete către toate satele din țară chemarea cea mare...

În aerul cel proaspăt al acelei dimineți de mai, clopotele mînăstirilor de pe dealurile Vîlcii își înlănțuiau ecourile dangătelor lor grave, chemînd oamenii la slujba Rusaliilor. Cucernicul Ironim, stareţul de la Polovragi, ieșise spre mîntuirea slujbei în fața porților mînăstirii, blagoslovind mulțimea adunată acolo, după datină.

— ...Și anul să fie cu rod, iar truda voastră răsplătită prin bunătatea Celui de Sus...

În liniștea dimineții se auzi, întîi depărtat, apoi tot mai aproape, tropotul a zeci de cai pe prundul uscat al drumului din vale. Stareţul se opri din blagoslovire și cercă cu puterea slăbită a ochilor săi bătrîni să desluşească în norul ce se apropia semnele de bine sau de rău ale străinilor. Oamenii se întoarseră și ei, cătînd cu uimire la călăreți. În frunte galopa un tînăr cu pletele fluturînd în vînt, frumos și dîrz ca un arhanghel. Îl urma o mulțime de călăreți, preț de vreo sută, în straie de mocani și plugari, încinși cu șerpare înțesate cu oțeluri. În spate se iveau țevile sîneților...

— E Miu ! se auzi o șoaptă ce înfioră mulțimea. Miu-haiducu și voinicii lui !

Poate bătrînul stareț răzbise prin pînza ce-i învăluia privirea, ori poate simțise cu inima și încredințîndu-i-se ei mai mult decît ochilor obosiți, ridică crucea și glăsui :

— Și izbăvește, Doamne, țara de păgîni! Și întărește prin vrerea ta cugetul, inima și brațul fiilor vrednici ai acestui pămînt!

Apoi înmuind crenguța de busuioc în apă sfințită binecuvîntă spre oamenii din fața sa, ori poate spre călărașii ce treceau pe drumul din vale...

— Luminează-le, Doamne, drumul și apără-i, șopti el în tremurul bărbii de cînepă...

Se întoarse spre locul unde ședea smeritul Dinică, iconomul mînăstirii, clipind într-un anumit fel. Iar vrednicul slujitor, ce se dovedea sprinten și isteț cînd nu zăbovea prea mult prin hrubele mînăstirii, înțelese și se topi în umbra cuhniilor.

Într-o clipită, o căruță cu povară cobora spre drumul Jiului, pe povîrnișul celălalt, să iasă înaintea călărașilor. Tot atunci, vreo cinci flăcăi, ce se țineau pe de mărgini, își puseră căciulile pe cap și săltînd în șeile cailor porniră pe urma căruței...

Pe sub poala munților, în umbra pădurilor, pe drumul de legendă și cîntece al Jiului, Miu trecea cu haiducii lui în acea dimineață a Rusaliilor. Pe deasupră-le, se împreunau din deal în deal, ca niște punți de aramă, dangătul clopotelor de mînăstiri, ca și miresmele crude ale codrilor...

Au trecut Jiul prin vad, mai sus de tîrg și ținînd tot în pinteni caii au ajuns în cumpăna zilei sub zidurile înalte ale Tismanei. Atunci Miu făcu semn de oprire. Haiducii poposiră în vîlceaua ce tăinuiește izvorul și prînziră sub castanii plini de sporovăiala veselă a păsărelelor. Flăcăii mîncară cu poftă. Doar Neculai nu se afla în apele sale, sta posomorît, privind zidurile mînăstirii. Nu se atinsese nici de bucatele pregătite după obiceiul haiducesc, la foc înăbușit, nici de vinul cu-

viosului stareţ din burdufele de piele, răcorit în apele izvorului. Se ridică de la locul său şi neobservat de-ai lui se îndepărtă. Se opri lîngă o stîncă privind spre Tismana. Tresări cînd auzi lîngă el o voce :

— Ce gînduri te frămîntă, Neculai ?

Miu se afla lîngă pandur şi căta la el cu privirea aceea aspră pe care o avea de cînd arnăuţii l-au omorît pe Chirilă şi au încercat — prin trădarea lui Fanache crîşmarul — să-l piardă şi pe el la hanul de la Muiereasca *.

— Nimica, şopti moale Neculai... Doar aşa mă prind aducerile aminte. N-am mai trecut pe aici — arătă el cu capul spre mînăstire — de cinci ani, cînd Domnul Tudor a ridicat norodul la răscoală. Atunci am făcut aici popas... şi tot astfel am prînzit veseli şi nerăbdători să pornim la luptă... Toţi au căzut, toţi din cîţi au fost aici : Domnul Tudor, şi Papa Vladimirescu, şi Zoican, şi Ghiţă Haiducul, şi Oarcă, şi Fruntelată, şi Urleanu, Creţescu, Crăpatul, Enescu şi Ursan...

— Taica, şopti înfiorat Miu şi-şi făcu o cruce mare peste piept cu ochii spre clopotniţa mînăstirii...

— Mă uit la flăcăii aceştia, nerăbdători ca mînjii să intre în luptă şi-n ei văd pe cei care au fost... Cîţi dintre haiduci se vor întoarce în codru ?

Tăcu, aşteptînd un răspuns. Se întoarse şi atunci văzu că era singur. Miu cobora poiana îndreptîndu-se spre sălaşul haiducilor. Neculai oftă şi smulgîndu-se din amintiri o porni şi el spre tabără. Auzi porunca de plecare a lui Miu.

În zorii acelei dimineţi, un pîlc de oameni coborau dinspre Cerna potecile munţilor. Erau cu toţii vreo două-

* Vezi „Miu-haiducu", numerele 44 şi 45, Ed. tineretului, 1968.

zeci şi caii se aplecau sub povara şeilor şi a coburilor prea grei. Aproape de Bahna, întoarseră spre miazăzi şi se lăsară în umbra răcoroasă de la Jidoştiţa. Nu după multă vreme, omul ce călărea în frunte se întoarse spre tovarăşul său din spate şi-i spuse :

— Aici lîngă drumul de graniţă e locul de adăstare. Să facem popas şi să-i aşteptăm.

— Cum porunceşti, Simioane ! răspunse celălalt.

Se răsuci în şa şi făcu un semn pe care ceilalţi îl pricepură îndată, mai cu seamă că-l aşteptau de mult. În cîteva clipe tabăra se înfiripă pe sub jugaştrii ce străjuiau de sus drumul Dunării...

Mai erau vreo două ceasuri bune pînă la amurg cînd Miu şi haiducii lui ajunseră pe poteca îngustă ce se lăsa cu întortocheri, prin văioage, spre Dunăre. Alergase toată ziua pe drumurile Padeşului, coborîse pe apa Motrului şi la Podul Grosului, un om pus acolo de Ghiţă Răcscu i se alătură conducîndu-i spre tabăra de aşteptare a lui Simion.

Miu mergea ca de obicei în frunte, cercetînd locul şi împrejurimile. În spate venea Neculai şi călăuza Răescului. Apoi ceata de haiduci înşiraţi unul în spatele celuilalt, după îngustimea potecii.

Miu ajunse primul la poteca ce cobora dinspre dreapta, din munte, cînd zări un călăreţ. Era cam la vreo sută de paşi şi mergea ferit, parcă necunoscînd drumul. O clipă se priviră în ochi, apoi călăreţul întoarse repede capul şi-o luă în goană spre munte. Haiducul împintenă calul, pornind în urmărirea străinului.

— Stai ! strigă Miu cînd fu la douăzeci de paşi de fugar.

Dar acesta nu părea că aude. Se răsuci deodată în

să şi întinse spre călăreţul din spate ţeava sîneţii. Arma trosni şi Miu simţi plumbul muşcîndu-i cojocul pe umăr.

— Stai de-acum, răcni haiducul, de nu vrei să te ucid pe la spate !

Urmăritul înţelese că este pierdut. Struni calul, dar cînd flăcăul fu la doi paşi se răsuci iute şi în mîna lui luci oţelul sabiei.

— O ! dar neînduplecat eşti, hohoti Miu care, aşteptîndu-se la asta, îi opri lovitura ce se abătea asupra-i cu latul sabiei. Priceput oi fi tu la viclenii, dar nu înşeli tu un oştean ca mine.

Străinul strînse dinţii şi abătu din nou, pe neaşteptate, sabia. Rîzînd, Miu pară şi lovitura asta... Putea acum să-l taie căci celălalt îşi lăsase descoperit pieptul, dar flăcăul îl vroia viu, să afle din gura lui cu ce iscodiri fusese trimes pe urmele lor. Gîfîind de furie, străinul îşi încordă mîna pe sabie şi deodată se năpusti urlînd spre haiduc. Miu nu se clinti. Îl aştepta şi prinzîndu-i sabia i-o legă de-a lui, azvîrlindu-i-o în tufe. Omul căzu din şa.

— De-acum cred că te-ai cuminţit, făcu Miu. Altfel mă sileşti să te ţintuiesc acolo, pe prundişul drumului. Şi-i păcat, adaose el, observîndu-l abia acum mai bine pe cel căzut, că eşti tînăr şi chipeş...

Străinul privea cu furie la voinicul din şa care-l învinsese atît de lesne. De spaimă nici nu mai încerca să se ridice, ţintuit de vîrful ascuţit al sabiei îndreptată asupra sa. Se auzeau călăreţii apropiindu-se, dar tînărul nu îndrăzni să întoarcă capul.

— Hei, tu de colo, vorbi din nou flăcăul din şa, cu o asprime care-l înfioră pe prins. Cu ce treburi te învîrteai pe aici ? Spune degrabă totul de nu vrei să atîrni sub

creanga fagului. Și vîrful sabiei sale se ridică arătînd spre pomul ce-și întindea frunzișul deasupra potecii.

— Cine sînteți voi ? îndrăzni cu o voce subțiată pesemne de spaimă prinsul.

— Nu vreau întrebări, i-o tăie aspru Miu, ci răspuns. Hm ! Strașnică oaste are Vodă de-a momit copiii să-i fie arnăuți.

— Nu sînt arnăut, protestă indignat tînărul. Și nici în slujba lui Vodă nu mă aflu. Tatăl meu este pandur în oastea lui Simion Mehedințeanu... Apoi citind neîncrederea în ochii voinicului, împreună copilărește mîinile a rugă și șopti : Jur !

Miu își stăpîni cu greu rîsul sub chipul aspru și strigă tare :

— Îl cunoaște careva ?

Tînărul întoarse capul și abia atunci văzu călăreții opriți lîngă el și mulțimea aceea care-l cerceta. Dintre ei, se desprinse călăuza Răiescului și după ce scrută chipul prinsului clătină capul :

— Nu-i de-ai noștri, spuse el. Dar dacă tînărul jură, poate fi de-ai lui Simion, veniți de peste munți... Nu-i greu să aflăm.

— Prinsul merge cu noi, hotărî Miu. Urcă pe cal și dacă cutezi să fugi îți va fi greu să duci în spate o sută de plumbi... Frații să-l aibă în grija lor. Vom vedea noi în tabără de este vreo iscoadă sau un prieten. La drum !

Cerul se învăpăiase a asfințit cînd veghea, urcată în crucea unui ulm înalt, dădu vestea că vin călăreții. Simion își întrerupse plimbarea nervoasă și se repezi spre ulm.

— Cîți sînt ? strigă el spre pîndă.

— Peste o sută, veni răspunsul după cîteva clipe.

— Cum li-s hainele ?

— Straie de români munteni, răspunse omul din vîrful pomului. Cojoace de oieri... Căciuli pe cap... Sînt cu arme : săbii și sînețe la șeile cailor...

— Deosebești pe vreunul ?... Cum e cel ce merge în frunte ? stărui nerăbdător Simion...

— E un flăcău cu plete galbine... Se ține drept în șa și-i voinic foarte...

— El e, Miu ! răsuflă înseninat Simion spre Cuțui ce se apropiase. Și în spatele flăcăului ? strigă iar spre strajă.

— Un român îndesat, cu chip posomorît, cu sabie de pandur.

— Neculai Firizu, șopti și Cuțui.

— Iar lîngă acesta văd pe omul ce-a sosit acum o lună la Rușava, adause de sus pandurul.

— Călăuza lui Răiescu, ghici Simion. Și întorcîndu-se spre ai lui, răspîndiți în poiana de sălaș, strigă :

— Adunarea. Vin haiducii lui Miu. Să-i întîmpinăm cu cinste !...

Curînd, la capătul potecii se iviră călăreții. La vederea oamenilor, Miu struni repede calul, dar descoperind chipul cunoscut, luminat de bucurie al lui Simion, descălecă și porni spre el cu brațele deschise.

— Bine ai venit, voinice ! îi ură căpitanul. Știam eu că în pieptul tău bate o inimă de pandur...

Simion nu se mai sătura privind mîndrețea de voinic din fața sa. Cum ați mers ? Nu v-au simțit poterele stăpînirii ?

— Am ocolit tîrgurile, cum a fost porunca. Ne-am ferit, deși nu ne era obiceiul, de podari și jitari, de străji și de arnăuți mărunți... Nu cred că ne-au simțit tre-

cerea... A, își aminti el, am dat pe aproape de un călăreț ce părea o iscoadă. El zice că-i un om de-al tău, căpitane, rătăcit de ceață!

— Omul meu? tresări surprins Simion. Ai mei îs toți aici. Nu lipsește nici unul.

Chipul lui Miu se întunecă. Se întoarse și strigă spre ai săi ce stăteau în spate pe lîngă cai. Aduceți prinsul!... De s-o dovedi vulpe vicleană și-a găsit nașul...

Împins de cei doi frați, străinul se apropie cu capul aplecat a umilință.

— Scoate-ți căciula în fața căpitanului, strigă aspru Miu, și-i smulse cu o lovitură cușma de pe cap, zvîrlindu-i-o în iarbă. În clipa aceea, rămase prostit, cu ochii holbați la revărsarea de păr negru ce scăpă din chingile căciulii.

— Ancuță! strigă uimit Simion.

Fata ridică spre pandur o privire vinovată, plină de șiretenie. Cuțui prinse a rîde încet.

— Ce cauți aici? Și cum ai ajuns la noi? se înecă în întrebări Simion.

— Tăicuțule, se rugă mieros fata, cum puteam sta eu acasă, în iatac, știindu-te pe tine la luptă?... Inima mea era aici, lîngă tine... V-am călcat pe urme, dar noaptea pe munți, am rătăcit cărările. Și toată ziua am bătut potecile căutîndu-vă... Nu mă trimete, tăicuțule, acasă că eu tot am să fug... Ia-mă cu tine la bătălie...

— Cum? Tu socotești că lupta e o joacă? Traiul ostașului e greu și moartea îl pîndește la fiecare pas.

— Nu mi-e teamă, taică... Știu să țin în mîini sabia și sîneața, se aprinse fata. Dar își aminti de ceva și roșind aruncă o privire lui Miu.

Cuțui rîdea pe înfundate și Ancuța îl rugă din ochi s-o ajute.

— De-acum nu mai ai de ales, Simioane, vorbi acesta cu glasul lui blînd. O vom ține sub ochii noștri...

Simion nu se hotărîse. Stătea încruntat, pufnind pe nări, dar dracul de fată, știind cum să precumpănească balanța spre vrerea ei, se aruncă în brațele bătrînului.

— Phii, o muiere în oaste! șopti înciudat Miu spre Neculai. Asta nu-i a bună. Femeile sînt piază rea în bătălie...

— Hm! făcu și pandurul.

—Eu mă duc, căpitane, să-mi rostuiesc oamenii, zise tare Miu. Dar Simion, desprinzînd-o cu blîndețe pe fată din brațele sale îl opri.

— Rămîi, căpitane Miu. Și tu Firizule... Avem sfat... Lasă oamenii în seama unui ajutor...

Miu se întoarse spre frații ce stăteau nemișcați, privind la toate cîte se petrecuseră. Le făcu un semn și aceștia înțelegînd porniră în felul lor, tăcuți, să împlinească porunca.

Se adunară în preajma unui foc, Simion și Ghiță Cuțui, Mihail și Miu, cu Firizu alături.

— Mîine în zori pornim spre Cerneți. Vom năvăli asupra căpităniei de arnăuți, apoi asupra isprăvniciei. Se vor aduna la noi oameni din toată plasa... Așteptăm însă oameni de la Șerif-turcul...

— Un turc frate cu pandurii ? făcu surprins Miu.

— Șerif nu ni-i frate, răspunse Simion, el este comandantul garnizoanei din Ada-Kaleh. Șerif e însă un negustor bun. El știe că poate cîștiga bine vînzîndu-ne arme și împrumutîndu-ne osteni... Trebuie însă să meargă cineva la el. Chiar în noaptea asta...

— Merg eu, căpitane, sări de la locul său Mihail, ce nu-și venise încă în fire după revederea cu Ancuța.

— Nu. Tu îmi eşti de trebuinţă în altă parte şi chiar în astă noapte. Îmi trebuie un om de nădejde, să nu se lase înşelat de viclenia turcului... şi roti privirea împrejur oprind-o asupra haiducului.

— Merg eu, căpitane, dacă asta ţi-e porunca, răspunse Miu la îndemnul nerostit al lui Simion. Cînd trebuie să plec ?

— Acuş, fără zăbovire... Curînd înnoptează şi Şerif închide cetatea... Ia-l şi pe Firizu cu tine... Iată aici preţul armelor, pulberii şi al oamenilor, mai zise întinzîndu-i o pungă grea, zornăitoare... Peste două ceasuri te aşteptăm aici. Ghiţă, să-i ducă la barcă omul nostru...

În sala cea mare a palatului, Şerif-bei gusta dulceaţa ceasurilor de tihnă dinaintea somnului, căci de la o vreme „neîmblînzita sabie a Profetului", cum îi plăcea să audă spunîndu-i-se, se trăsese spre viaţă huzurită şi paşnice tabieturi.

Era atît de cufundat în plăcere şi mulţumire, încît nici nu auzi paşii lui Selim şi nu-l văzu decît atunci cînd faţa roşie cu ochii uşor migdalaţi ai ajutorului său se aplecară într-o smerită înclinare.

— Iertare, stăpîne, şopti el. Au venit ghiaurii !

Şerif tresări, aruncă plictisit capătul narghilelei şi mormăi nemulţumit.

— Să aştepte !... De ce îmi tulburaţi ceasul de linişte şi desfătare...

— E noapte, stăpîne, şopti mieros Selim. Nu-i bine ca ghiaurii să rămîie pînă în zori pe insulă.

— Pe barba Profetului, se înciudă beiul. Doar nu i-am chemat eu acum. Să aştepte...

— Prea bine, stăpîne, să aştepte. Să simtă blestemaţii că sînt la palatul lui Şerif, „sabia Profetului".

Şerif se înmuie şi căută resemnat capătul narghilelei. Selim fulgeră cu o privire pe Zulnia, dansatoarea preferată, care dispăru, apoi se îndepărtă cu paşi uşori şi înainte de a ieşi aruncă încă o privire spre draperia ce tremura ca adiată de vînt.

— Ei, ce-i asta ? De ce au tăcut dairalele ?... îşi aminti beiul cînd se văzu cuprins de linişte. Unde-i Zulnia ? Unde eşti floare de şiraz ?...

— Aici, stăpîne şi rază de lumină a vieţii mele, se auzi o şoaptă.

— Alah, se văită beiul recunoscînd vocea şi întrezărind în dulceaţa prefăcută a glasului fierea din gîndul femeii. Ai, ai, ai... Ticălosul de Selim a făcut asta... Ce i-ai dat, şarpe al deşertului ?...

— Soarele meu a uitat cînd mă numea Fatima, floare de nufăr şi mă legăna pe genunchi ?

— E mult de atunci, oftă plictisit beiul. Spune ce vrei ? Că nu doar degeaba l-ai cumpărat pe ticălosul de Selim...

Fatima se lăsă în genunchi cuprinzîndu-i picioarele.

—Sufletul meu se ofileşte de dor aşa cum floarea se stinge fără mîngîierea soarelui...

— Bine, bine... încercă să-i curme vorba beiul. Am treburi acum. Primesc străini.

— Ghiauri ? întrebă femeia.

— Phiu ! şi pe asta o ştii. Da, ghiauri ! Vin cu aur şi iau ceva în schimb.

— Ce anume ? — stărui favorita, mîngîind aparent indiferentă genunchii beiului. Nu cumva pe sclava cu părul ca paiul de secară ? strecură ea cu insinuare.

— Cum ? Ce ? se întunecă beiul rostogolind-o pe covor, cu o mişcare a piciorului. Ce sclavă ? Unde ai văzut tu o sclavă ghiaură ?

— În camera din foişor, soare al orientului. Desigur, o ţii zăvorîtă pentru răscumpărare, nu-i aşa ?

— Piei de-aici, viperă, strigă Şerif, furios că favorita îi ghicise cu viclenie gîndul. Selim, unde eşti, pui de şacal ?

— M-ai chemat, stăpîne ? răsări ca din pămînt Selim. Văzînd-o pe Fatima lîngă Şerif, holbă prefăcut ochii a mirare.

— Ia-o de-aici, Selim, şi dacă va mai ajunge la mine, am să pun să fie biciuit cel la care se va găsi inelul din deget. Gata, bătu el din palme. Să intre ghiaurii ! Uşile mari din faţa sa se deschiseră şi în prag se zăriră siluetele celor doi haiduci.

— Poftiţi, poftiţi, viteji cavaleri.

În mai puţin de jumătate de ceas, Miu şi Neculai îşi sfîrşiră misiunea, căci tîrgul fusese încheiat mai demult. Şerif dădu ordin lui Selim să fie încărcate la bărci burdufele cu pulbere şi sacii cu fişecuri şi arme.

— Cît despre vitejii care vor lupta cu voi, adăugă el cu un zîmbet care-i stîrni bănuieli lui Miu, veţi fi desigur mulţumiţi. Vor lupta ca nişte lei, ca pentru ţara lor...

— Cîtă vreme vor fi în oastea noastră ? întrebă haiducul.

— Cît veţi voi, zîmbi din nou beiul. Ştiu că veţi avea grijă de ei. Mă încearcă chiar teama că se vor simţi atît de bine la voi că nici nu vor mai vrea să se întoarcă aici... Hi, hi, hi... chicoti el cîntărind în mînă pungile aduse de cei doi haiduci. Am să mă mîngîi cu aceştia.

Cei doi bărbaţi salutară scurt şi ieşiră din sală. În camera gărzilor li se înapoiară armele predate la sosire. Apoi ieşiră în curtea inundată de lună şi de aroma

trandafirilor, aşteptînd pe Selim, plecat să îndeplinească porunca beiului.

— Este ceva viclean în tîrgul pe care turcul l-a încheiat cu noi, şopti Miu.

— Da, şi mie îmi pare că Şerif vrea să ne tragă pe sfoară. Să fim cu ochii în patru. Voi cerceta eu armele şi pulberea.

— Mă tem că turcul s-a înţeles cu stăpînirea să ne strecoare iscoade şi trădători în tabără. Am să-i iau pe oamenii aceia în ceata mea, sub ochii mei. Vreau să ştiu şi eu ce fel de meşteri în ale pulberii sînt. Dacă...

Se întrerupse însă brusc. Ceva îi atinse umărul şi căzu la picioarele sale cu un zornăit înfundat. Haiducul făcu un salt şi hangerul lui sclipi. Privi în sus şi zări la o fereastră zăbrelită chipul învăluit într-o lumină pală, al unei tinere femei...

— Scăpaţi-mă, se auzi o şoaptă ca un scîncet. Nu mă lăsaţi aici, frăţiorii mei...

— Doamne! şopti Miu înfiorat. Cine eşti? ridică el vocea.

— Ruxandra din Şimian, răpită de păgîni, veni de sus vocea. Nu mă lăsaţi... luaţi-mă cu voi...

În clipa următoare o mînă venită dinăuntru astupă gura femeii. Chipul dispăru şi fereastra se trînti.

Miu rămase o clipă pierit, apoi se aplecă şi ridică de jos obiectul aruncat de femeia de la fereastră. Era o pungută ţesută în arnici roşu şi fir auriu, din acelea pe care fetele le dăruiesc logodnicilor pentru a-şi păstra tabacul. Flăcăul desfăcu baierele pungii şi cîţiva bănuţi de aur sclipiră.

— Şi-a dăruit salba ca preţ al scăpării, murmură Firizu. Mare trebuie să-i fie durerea...

Pietrişul curţii scîrţîi sub nişte paşi uşori. Miu ascunse repede punga în buzunarul dulmanului.

— Ce comori culegi din grădina beiului, voinice? insinuă mieros vocea lui Selim.

— Mi-a scăpat hangerul, rosti cu greutate Miu, arătînd oţelul uitat în mînă.

— Frumos pumnal, făcu locotenentul, apropiindu-se. Îmi dai voie? şi-i luă oţelul cu un gest moale. În mîna unui voinic devine fulger... Dar orice fulger se sparge de piatra cetăţii Ada-Kaleh...

Cu o mişcare rapidă lovi cu hangerul în zidul casei. Se auzi un clinchet sec şi cu un zîmbet mijit în colţul ochilor săi migdalaţi, turcul îi arătă lama frîntă la jumătate. Flăcăul simţi sîngele năvălindu-i în urechi.

— Cînd porneşti la luptă e bine să ai oţeluri tari, cîntă cu moliciuni în glas Selim. Nu las eu în pagubă un voinic ca tine. Iată hangerul meu. Priveşte lama: e călită la Damasc şi nu se încovoaie pe piatră. Şi cu un gest fulgerător lovi cu hangerul în zidul de piatră. Săriră scîntei, dar oţelul nu se frînse.

— Ia-l, ţi-l dăruiesc fără plată... Dar ia seama, zise, şi şoapta lui deveni şuier, dacă mai vii vreodată pe-aici ai să-l plăteşti scump... Şi cum haiducul nu scotea o vorbă, privindu-l întunecat, zîmbi larg, îşi potrivi hangerul în şerpar şi se întoarse.

— Să mergem. Bărcile sînt gata şi oamenii ne aşteaptă!

Porniră tăcuţi pe uliţele înguste, ca de bazar. Satul era adormit. Obloanele trase la fereşti nu lăsau să scape o rază de lumină afară, doar apărătoarele de soare din faţa tarabelor, uitate deschise, fluturau în adiere cu plesnituri seci. Se abătură pe o potecă, printre salcîmi şi sălcii noduroase, ocoliră un iaz ce părea o bulboană

a Dunării, trecură pe lîngă zidul vechi al cetății... Miu înțelese că Selim vrea să-i încurce și cătă cu luare-aminte la întortocherile drumului. Ieșiră pe neașteptate la mal ; în fața lor, priponite de mal se aflau trei bărci, mari, greoaie, cu vîrfurile ușor răsucite în sus. Doi ieniceri întunecați luminau cu fanare locul.

— Acolo sînt oștenii tocmiți de bei, arătă Selim spre una din bărci, în care se deslușeau înghesuite cîteva siluete. Miu numără vreo zece... Dincolo sînt sacii cu pulbere, fișecurile și armele cumpărate... Iar în asta de aici veți trece domniile voastre.

Neculai nici nu mai așteptase să încheie vorba și se îndreptă spre barca din mijloc. Încet, ca un țăran ce tocmește porumb la iarmaroc, desfăcu un sac și-și vîrî mîna înăuntru. Simți în palme asprimea uscată, aproape caldă a prafului de pușcă și mormăi mulțumit.

Ridică apoi o pușcă cu țeava lungă dintr-un morman și o privi cu luare-aminte...

— N-ai încredere în cinstea lui Șerif-bei, zise Selim, ori nu-ți este pe plac marfa ?

Neculai nu-i răspunse ; iar Miu coborî malul îndreptîndu-se spre prima barcă, aceea în care erau oamenii... Dar Selim făcu un semn nevăzut spre luntrași și aceștia împinseră cu lopețile în mal și barca se mistui în neguri, luată de curent.

— Porniți ! strigă de sus Selim. Și Alah cu voi !

Miu strivi un blestem printre dinți și porni spre luntrea sa urmat de Neculai.

Trecură Dunărea în tăcere, frămîntîndu-și fiecare gîndurile. Apa se învolbura nevăzută în jurul coastelor luntrii, dar lopătarii cunoșteau fiecare ochi, fiecare bulboană și conduceau printre repezișuri, după un simț

al lor, care le îngăduia să plutească pe acea mare de noapte...

Cu o izbitură înfundată, bărcile se lipiră de mal. Luntraşii săriră şi priponiră bărcile. Unul dintre ei, căpetenia, strigă ceva spre barca cu oameni şi mogîldeţele se mişcară. Sosiră pe mal şi tăcuţi începură să descarce sacii cu pulbere şi să-i urce sus pe dîmb. Făcură aşa şi cu armele şi cu săbiile şi sacii de plumbi.

— Gata, bre, auzi Miu vocea şefului. Cînd se întoarse zări în cele trei bărci vîslaşii ridicînd lopeţile şi pornind în susul apei, oblăduiţi de ochiurile leneşe de apă dintre sălcii... Urcă pe dîmb şi se opri în faţa oştenilor adunaţi lîngă poverile descărcate din bărci. Numără : erau şapte.

„Tare aş vrea să ştiu ce soi de meşteri în pulbere a tocmit căpitanul nostru la turci", mormăi ca pentru sine Miu, cîntărind în ochi pe oamenii din faţa sa.

— Nu sîntem păgîni, stăpîne, se auzi o voce surdă din mijlocul lor.

— Ce ? sări Miu. Cine sînteţi voi ?

— Români necăjiţi din Vîrciorova şi Severin, pescari de Dunăre, prinşi pe apă de oamenii lui Şerif şi înrobiţi la păgîni, stărui aceeaşi voce învăluită în durere.

— Blestematul ! scrîşni Miu. Ne-au vîndut propriii noştri fraţi drept meşteri în pulbere... Nelegiuitul !...

— Să nu-ţi pară rău de galbenii daţi pentru noi, stăpîne. Viaţa noastră este a ta şi de porunceşti sărim şi în foc ; şi bucuroşi om face-o, căci sîntem din nou pe pămîntul nostru.

Şi omul ce glăsuise astfel se lăsă în genunchi. Făcu o cruce mare pe piept şi se aplecă sărutînd ţărîna drumului.

— Scoală-te, omule, îl cuprinse de umăr Miu. De-acum eşti liber şi nimănui nu trebuie să-i spui stăpîn, ci

doar gîndului tău și datoriei. Doar acestui pămînt pe care-l săruți îi ești dator cu o viață, închinîndu-i tăria brațului și a inimii tale...

Fără o vorbă, ceilalți îngenunchează în spatele omului ce părea că-i conduce și toți într-o vorbă murmurară :

— Jurăm !

— E vremea să mergem la tabără, vorbi Neculai și Miu îi ghici în glas emoția. Căpitanul Simion ne așteaptă...

— Da ! hotărî Miu. Luați pe umeri sacii cu pulbere și plumbii, sînețele și oțelurile. Neculai, ai să-i conduci la tabără.

— Cum ? Și tu, căpitane ?

— Eu rămîn, Neculai. Am să întîrzii cîteva ceasuri. Să nu vă îngrijorați.

— De ce ? Ce te face să zăbovești pe-aici ?

— Durerea, pandurule, nefericirea unei ființe. Nu pot trece pe lîngă ea nepăsător.

Și strînse cu furie pumnul. Cînd îl deschise, Firizu zări în palma haiducului punguța de arnici cu galbenii de salbă ascunși în ea. Înțelese.

— Te duci în insula turcului ? șopti înfiorat pandurul. Au să te prindă păgînii. Uiți că ai o datorie mai mare !

— Datoria mea este să fiu om, Neculai. Așa am învățat de la taica, de la Chirilă și de la tine, pandurule...

Și o porni fără să privească înapoi pe mal, în susul apei, unde ochii săi descoperiră luminița unei colibe de pescari... O găsi pustie : omul era pesemne la plasele lui, ori întîrzia pe la cîrciumă în sat. Dibui repede ceea ce căuta : o luntre joasă, ca o plută legată de un pripon. O desprinse și porni fără zgomot pe apă spre locul unde cîteva fanare înconjurau pămîntul dintre ape : Ada-Kaleh. Vîsli încet, cu grijă, trecu prin fața pontonu-

lui, atît de aproape, că zări lipit de tulpina unei sălcii santinela moțăind. Se lăsă purtat de curentul apei pînă la capătul insulei. Trase barca în niște nisipuri cu tufe mărunte și încredințîndu-se că nici o veghe nu-i prin partea locului se furișă spre inima insulei... Sări un zid părăginit, acoperit de iederă și trandafiri, și se strecură în umbra unor arbori mărunți și cu tulpina subțire. Se orientă după apa Dunării, pe care o auzea bolborosind în dreapta sa. Dădu de primele case, apoi deodată se pomeni în ulița bazarului. Se prelinse în umbra caselor și astfel ajunse în piața palatului. În fața ușii sta un ienicer sprijinit în sîneață. Privirea haiducului scrută fiecare ungher, fiecare fereastră. Acolo sus văzuse el chipul fetei... Cum să ajungă la fereastra înălțată la mai bine de cinci stînjeni, pe un perete neted pe care nici iedera nu s-a încumetat să se cațere.? Și dacă va izbuti totuși să urce sus, cum va trece printre drugii groși de fier răsucit ? Miu se frămînta, neștiind ce să facă. Tocmai vroia să pășească în largul curții cînd din umbra zidului se desprinse silueta unui ienicer. Măsura cu pasul rar spațiul din fața porților, se opri și porni din nou înghițit de umbra zidului. Flăcăul prinse momentul. Făcu un salt lin și se lipi de un stîlp năpădit de glicină. În clipa următoare, straja reapăru și cu același pas negrăbit își făcu rondul apropiindu-se de locul unde sta ascuns haiducul. Se opri la un pas de el ; Miu își reținu răsuflarea. Ienicerul se răsuci și dădu să-și continue patrularea. Atunci haiducul sări și mîna sa încleștă grumazul sentinelei. Turcul horcăi înfundat și se zbătu să scape. Dar strînsoarea de fier a degetelor îi încleștă gîtul, sufocîndu-l. Se mai zvîrcoli o vreme apoi se lăsă moale pe prundișul curții.

Miu privi în jur: nici o mișcare. Făcu un pas spre porțile palatului: în acea clipă, un zgomot ușor în spatele său îl făcu să se răsucească brusc. Lîngă zidul cu glicine, unde se ghicea o ușă, o siluetă albă sta nemișcată. În mîna flăcăului luci hangerul.

— Nu te teme, voinice, auzi el o voce șoptită. Îți sînt prietenă.

— Cine ești? șuieră flăcăul.

— Nu este nevoie să știi, răspunse femeia. Cunosc gîndul care te-a făcut să te întorci și să înfrunți moartea. Acolo vrei să ajungi, făcu ea un semn spre fereastra palid luminată.

— Dacă sufli o vorbuliță...

Femeia schiță un zîmbet trist.

— Ți-am spus că-ți sînt prietenă și ca să-ți dovedesc am să te ajut să iei ceea ce dorești...

— Cine ești? De ce mă ajuți?

— Pui multe întrebări, zîmbi necunoscuta. Sînt o femeie care, împăcată cu destinul ei, vrea să și-l păstreze.

— Ești creștină? Cunoști graiul meu!

— Sînt din Brăila: am trăit printre români, mama a murit cînd eram mică, iar tatăl meu, un palicar pe un barcaz grecesc, m-a vîndut lui Șerif. Dar nu-i vreme de vorbă acum. Peste puțin vine straja.

Ahmet, eunucul cel gras, se năpusti cu pumnii în ușa camerei lui Selim.

— Stăpîne, deschide... Nenorocire...

Selim smulse ușa și Ahmed se prăbuși gîfîind la picioarele lui.

— Iertare, stăpîne... Nu-l pedepsi pe credinciosul tău Ahmed care...

— Spune, porc scîrbos, strigă Selim. Ce s-a întîmplat ? Beiul ?

— O, nu ! Iertare, hohoti scopitul...

— A intrat cineva în harem ? Spune, blestematule, sau... Nu se poate...

— Ba da, stăpîne... A pierit răpită de duhul Dunării...

— Ticălosule, tu ai să pieri ca duhul, cu o piatră legată de gît în fundul Dunării. Cum a deschis uşa zăvorîtă pe dinafară ?

— N-a trecut pragul pe care îl păzeam cu trupul meu... Am auzit un zgomot şi cînd m-am uitat pe ochiul uşii am văzut-o alunecînd ca un nor alb pe fereastră...

— Toate străjile în picioare ! strigă Selim. Nimeni să nu-l tulbure pe măritul bei. O găsim noi...

Cînd peste cîteva clipe coborî în curte, ienicerii stăteau adunaţi în jurul sentinelei. Selim se aplecă şi descoperi urmele mîinii care strînseră ca un cleşte grumazul străjii.

— Asta e mînă de bărbat. Şi cunosc eu pe voinicul care a făcut treaba asta... Pe „barba Profetului“, ghiaurul nu va scăpa cu prada lui. Ieniceri, porniţi către apă !... Scotociţi toate tufişurile şi malurile dinspre apa românească...

Selim rămase singur privind îngîndurat trupul ienicerului. Întîmplarea aceasta îl tulbură mult. Beiul desigur că se va mînia cumplit şi-l va învinui pe el de neghiobia străjilor sale. Se blestemă în gînd, căci deşi simţise un gînd ascuns la flăcăul acela, nu crezuse că va îndrăzni. Auzi, un ghiaur să pătrundă în cetatea lor şi să răpească nestingherit din seraiul beiului pe fata care aprinsese inima bătrînă a stăpînului ! Hm ! N-o să-i fie de loc bine cînd se va trezi Şerif-bei.

Un om venit dinspre mal îl vesti gîfîind că ienicerii au răscolit toate potecile, dar nici urmă de fugari. Toate bărcile sînt la locul lor.

— Unde au fugit ? se frămîntă vizirul ! Doar n-au zburat. Hm ! Ia stai ! Ce loc mi-aş alege pentru fugă, dacă aş fi în locul lor. Stătu o clipă, făcînd cu gîndul înconjurul insulei. Un licăr i se aprinse în ochi.

— Da ! Pe acolo au fugit... Pe la zidul smochinilor. Ali, calul meu ! strigă spre ienicerul ce sta în faţa lui. Şi unul pentru tine...

— Unde te grăbeşti, viteazule vizir ? răsună lîngă el o voce.

Selim se răsuci şi zări silueta albă lîngă peretele cu glicină.

— Fatima ! Am ştiut eu că e mîna ta aici ! Mă întrebi unde mă grăbesc ? Caut o comoară pe care o voi găsi, căci altfel mă va costa pe mine turbanul de vizir, iar pe tine capul. De funia ceea, arătă spre capătul ce atîrna de fereastră, se va legăna frumoasa Fatima...

Femeia rîse cu aceeaşi tristeţe.

— Şi dacă o vei găsi soarta mea va fi aceeaşi. Şerif va face din ea favorită, iar eu voi fi vîndută în tîrg la Stambul. Selim, tu mare vizir şi negustor, îţi propun un tîrg : îţi dau inelul meu cu piatră scumpă pe o biată frînghie. E un preţ bun. Primeşte-l... Fatima îşi desprinse din deget inelul care se făcu nevăzut în palma vizirului. Dinspre grajd venea omul cu caii.

Fugarii ajunseră la smochini : tufele le sfîşiară veşmintele. Miu se urcă pe zid şi trase pe fată lîngă el. Atunci se auzi tropotul cailor.

— Sînt pe urmele noastre, şopti el. Repede, sări !

Dar fata înlemnise de spaimă. Miu o prinse în brațe și se aruncă. Nisipul moale le îndulci căderea și fără să zăbovească, Miu porni să alerge trăgînd după el fata. Trecuseră de primele tufe și undeva aproape Dunărea clipocea stins pe limba de nisip, cînd flăcăul întoarse capul și văzu două umbre mari treeînd într-un salt zidul năruit... Căută disperat locul unde-și lăsase barca. Dar calul celui din frunte se năpusti spre ei aruncîndu-i la pămînt.

— Stați, răcni la ei Selim. Struni calul și coborî întinzînd spre haiduc țeava pistolului. V-am prins, porumbeilor... Ți-am spus, ghiaure, să nu te mai întorci aici că vei plăti scump hangerul de Damasc... Întoarce-mi-l !

Mîna flăcăului se încleștă. Apoi cu o mișcare de fulger repezi spre fața turcului nisipul adunat în pumn. Selim răcni de durere și slobozi pistolul. Dar Miu sărise într-o parte și arcuindu-se se încleștă de el.

— Ia-ți înapoi hangerul, păgîne, scrîșni haiducul, înfigîndu-i-l în piept. Turcul horcăi și se lăsă moale, dar pumnul flăcăului îl ținea strîns.

În aceste clipe: ienicerul nici nu avusese vreme să înțeleagă ce se petrece. Descălecă și întinzînd sîneața se apropie șovăitor de locul luptei.

— Nu trage, strigă Miu, de nu vrei să-l ucizi pe măritul vizir.

Omul înlemni și spaimele răscoleau în el șovăieli. Făcînd un semn fetei ce se înghemuise îngrozită în spatele lui, Miu începu să se retragă spre apă, tîrînd ca pe un scut trupul vizirului.

— Caută o barcă, șopti Miu spre fată, neslăbind din ochi pe ienicerul pironit în locul lui... Este priponită de o tufă.

— Aici e, la doi pași, răspunse fata.
— Dezleag-o, urcă în ea și vîslește spre mal...
— Nu ! Nu plec fără tine...
— Fă ce-ți spun, strigă flăcăul. Îți poruncesc.

Cînd auzi în spate primele bătăi ale vîslelor, Miu descărcă pistolul în direcția ienicerului și zvîrli leșul vizirului. Omul răspunse și el cu foc și se azvîrli la pămînt. Haiducul făcu un salt și se aruncă în apă. Se lăsă în voia curentului, căutînd din ochi barca. Atunci răsunară din nou împușcături. Una, două, nenumărate...

Pesemne străjile, atrase de focurile trase, ajunseseră la locul acela. Încă o clipă de zăbavă și ar fi fost pierdut... Înotă pe firul apei și umbra bărcii apăru deodată în fața lui. Se prinse cu mîinile de marginea ei și se săltă în barcă. Zări într-un colț silueta ghemuită a fetei.

— Ești teafără ? întrebă flăcăul.
— Da, bîigui înspăimîntată ea.

Haiducul apucă lopețile și prinse să vîslească cu putere. Împușcăturile tot mai răsunau și plumbii plesneau fața apei. O vreme nu se auzi decît scîrțîitul vîslelor în babale și icnelile flăcăului, apoi strigătul fetei :

— Apă ! Pătrunde apă în barcă. Ne scufundăm !

Haiducul pipăi cu mîna albia bărcii. Din nevăzute borte, făcute de plumbii trași de pe mal, apa năvălea în lotcă. Barca se îngreunase și abia înainta.

— Sări în apă ! strigă flăcăul.
— Nu !... țipă fata. Nu știu...
— Sări ! porunci el și înainte ca fata să-și dea seama o prinse și o aruncă în unda neagră a fluviului. Sări și el în aceeași clipă ținînd strîns, în pumni, pletele fetei. Apa rece îi înveli odihnitoare trupul încins : dar curînd simți forța ascunsă a ochiurilor care-l trăgeau

în adînc. Fata se zbătea înspăimîntată deși brațul flăcăului o ținea deasupra apei. Se luptă îndelung, cu furie și disperare, dar puterile începură să-l părăsească. Și deodată simți o lovitură puternică în moalele capului. Cercuri de foc i se rotiră în fața ochilor și doar încordarea supremă a voinței îl împiedică să-și piardă cunoștința și să dea drumul fetei.

„Turcii ne-au găsit", își zise și căută cu mîna liberă ceea ce credea că este prova bărcii care-l lovise. Mîna sa întîlni însă o suprafață zgronțuroasă și rotundă... Un buștean ! O speranță nouă năvăli în inima flăcăului. înzecindu-i puterile. Îmbrățișă trupul bușteanului și strîngînd dinții, trase lîngă el pe fata care nu mai mișca și o răsturnă deasupra. Răsuflînd adînc și lipindu-și obrazul de asprimea umedă a lemnului, se lăsă purtat de curentul apei...

Zorile se frecau la ochi, cînd Miu ajunse la locul unde îl părăsise pe Neculai. De departe răzbătu la urechile sale zarva stîrnită de glasurile oamenilor, de zgomotul oamenilor și al bărcilor trase la mal. Îl cuprinse o bănuială și grăbi pasul. Ajunse tocmai în clipa cînd Neculai, în fața a vreo zece bărci pline de haiduci înarmați pînă în dinți, dădea ordin de plecare.

— Hei, încotro, voinicilor ? ! strigă el puternic. Neculai se întoarse și zărindu-l sus pe mal, rămase cu ochii holbați ca la o vedenie.

— Ce-i, Neculai, sau nu m-ai văzut de mult ?

Pandurul își veni în fire, urcă malul și fără o vorbă îl cercetă, parcă necrezîndu-și ochilor.

— Sînt teafăr, nici o grijă, Neculai ! rîse flăcăul.

— Și fata ?

— Și ea, mai teafără și mai fericită ca oricînd. Am

adus-o pe pămîntul nostru. Acum e în satul ei... Dar de ce-ai urcat oamenii în bărci ? Vroiai să iei insula cu asalt ?

— Doar nu credeai c-am să te las în mîinile păgînilor. Noi toţi am...

— Nu, Neculai. Nu se pierde o oaste pentru căpetenia ei, rosti răspicat Miu.

— Nici cînd căpetenia ţi-e frate şi fiu ? adause cu durere pandurul.

—Nici atunci, Neculai, fratele şi părintele meu, rosti flăcăul şi-l cuprinse în braţe pe bătrînul pandur.

— Înapoi în tabără, strigă spre oameni Neculai, doar aşa să-şi ascundă ochii înlăcrimaţi.

Asemeni puhoaielor ce se rostogolesc pe povîrnişuri, cînd adierea Băltăreţului topeşte pe creste zăpezile, oastea norodului se revărsa pe plaiurile Mehedinţilor.

Crîngul de arini din marginea Cerneţului se umpluse de o mulţime de oameni sosiţi în cumpăna nopţii în căruţe ori călări. Cînd sosi Simion înconjurat de pandurii săi şi văzu din şa mulţimea adunată, printre căruţe şi focuri îşi simţi inima bătînd să-i spargă pieptul...

Oamenii se îmbulzeau în jurul taberei, cerînd arme şi loc în oastea norodului.

Neculai Firizu era acolo şi-i rostuia în căpitănii, după priceperea lor în ale bătăliei.

În acel ceas sosi un pîlc de călăreţi, în frunte cu Mihail. Soseau cu veşti rele din Cerneţi. Tîrgoveţii înştiinţau pe căpitanul Simion Mehedinţeanu că ei nu îngăduie trecerea oştirii sale prin oraşul isprăvniciei şi să nu aibă nădejde la vreun sprijin cu arme ori cu merinde... Simion blestemă şi primul său gînd fu să treacă tîrgul prin foc. Dar Cuţui, cu înflăcărarea sa aşezată şi chibzuită, îl opri.

— Sînt în oraș peste două sute de arnăuți și alți plăieși peste o sută cu arme multe, îi aminti el. Apoi călcarea orașului va ridica împotrivă-ne și pe meșteșugarii din isnafuri, care vor alerga cu toții de partea stăpînirii...

Simion rămase tăcut, cu chipul întunecat. Ridică privirea și întîlni chipul dîrz al haiducului. Oftă din greu și porni spre cort.

În noaptea aceea, oștirea se porni pe poteci întortocheate, ocolind așezările și drumurile largi. Trecură prin vad o apă și se lăsară în niște văioage înmiresmate de salcîmii în floare. Miu, cu o mînă de haiduci, călărea la o bătaie de pușcă înaintea grosului oastei. Lăsase calul în voia lui, condus de cel al călăuzei care mergea în față și se adîncise în gînduri. Simion dăduse poruncă de a merge cu oastea asupra Craiovei. Dar orașul băniei era mare, puternic zidit, iar caimacamul, fratele Domnului Ghica, avea pe lîngă sine două polcovnicii de oaste, poterași domnești sute și mulți plăieși, fără a mai socoti arnăuții cu plată. Cum să calci un oraș asemenea întărit, cu două, trei sute de oameni, din care nu toți aveau arme de foc ? Cînd doar un tîrgușor ca Cernețul silise — flăcăul nu înțelegea temeiul — pe Simion să-și abată oștirea pe poteci ticăloase pentru a-l ocoli. Gîndurile haiducului se învălmășeau nespuse în noaptea întunecoasă.

— Motru, rosti călăuza arătînd în față o dungă albicioasă.

Miu tresări și privi înainte. Strecurat prin crînguri, ascuns de sălcii, rîul se scurgea liniștit și fără zgomot.

— Parcă ar luci ceva printre tufișurile malului, zise Miu scrutînd întunericul.

— Or fi licuricii, răspunse sigur călăuza și îndemnă calul pe un tăpșan din fața apei.

Atunci trosniră deodată mai multe fulgere din lăstărișul malului de peste apă. Călăuza scoase un strigăt, zvîcni din șa ars în piept și se prăbuși peste pietrele umede ale malului.

— Descălecați, strigă Miu. Răspîndiți-vă !

Într-o clipă, fără zarvă, oamenii săi, obișnuiți în fiecare clipă cu lupta neprevăzută, aruncară frîiele cailor în crengile tufelor și se risipiră în lanț de-a lungul malului. Nici nu mai așteptară alte porunci. Cînd, dinspre lăstăriș se aprinseră alte fulgere, armele lor detunară aproape în aceeași minută și de pe rîu le răspunseră țipete de moarte și strigăte de furie. Se porni apoi un torent de foc de părea că cerul plouă cu stele. Plumbii plesneau pietrele malului, ricoșînd cu țiuituri : mușcau din tulpina pomilor, ridicau nori de țărînă în preajma locurilor unde se ascunseseră pandurii.

— Sînt peste două sute de puști acolo, șopti Miu către unul din frații ce se țineau nedezlipiți de căpitan, în lipsa lui Neculai, rămas la grosul oastei. N-o să-i putem răzbi. Aleargă și dă-i de veste căpitanului Simion că am întîlnit avangarda domnească. Să dea porunci. Eu îi țin aici, în loc, cu focuri... Haiducul se făcu nevăzut, tăcut ca o umbră. Abia la o sută de pași în urmă, se auzi galopul unui cal depărtîndu-se.

Lupta de hărțuială de o parte și de alta a rîului continua în duelul de fulgere scurte al focurilor de puști. Miu se tîra de la un loc la altul, sfătuindu-și oamenii să folosească cu chibzuință pulberea.

O vreme și de dincolo, de peste rîu, împușcăturile se răriră : apoi din nou, parcă pentru a dovedi panduri-

lor că sînt la posturi, arnăuţii reîncepură focul. Miu stătu cîteva minute ascuns, ascultînd detunăturile şi urmărind licuricii ce se aprindeau în tufişe. Simţea, fără să înţeleagă precis, că o primejdie plutea deasupra lor. Cuprins de o bănuială, porni ferit de lăstăriş în sus pe apă, cercetînd cu atenţie malul celălalt. La vreo două sute de paşi de locul întîlnirii, rîul se răsucea brusc după un dîmb, ascunzîndu-se într-o vîlcea. Cînd ajunse acolo bănuiala i se adeveri : un pîlc de călăreţi cercau să treacă cu nesfîrşite precauţiuni prin vad, de bună seamă cu gîndul de a cădea în spatele răsculaţilor atraşi de focul din flancul drept. Fără să piardă un minut, îşi potrivi în faţă sîneaţa şi cele două pistoale. Ochi cu grijă pe călăreţul din frunte şi trase. Împuşcătura răsună ca un trăsnet în liniştea vîlcelei. Călăreţul scăpă frîul şi se prăbuşi în apă.

— Pe ei, voinici ! Foc ! urlă Miu. Apucă cele două pistoale şi trase pe rînd. Alte două strigăte răspunseră la focurile sale. O învălmăşeală de urlete se iscă printre arnăuţi. Mulţi îşi descărcară aiurea armele, mărind spaima şi zarva. Miu folosi momentul pentru a-şi reîncărca iute pistoalele.

— Înapoi ! se auzi o poruncă.

În strigătele de spaimă, în plesnetul pistoalelor şi nechezatul cailor, arnăuţii se întoarseră, pornind în galopul pe care apa, nu prea adîncă, îl îngăduia cailor.

— Le-a trecut cred pofta de viclenii, şopti Miu. Încredinţat că în acea parte nu avea să se mai aştepte, o vreme, la nimic din partea lor, se retrase ascuns de mălini şi aluni spre locul unde-şi lăsase haiducii. Întors de-o clipă, fratele îi aducea veşti :

— Căpitanul a poruncit retragerea acoperită. Întîlnire la mînăstire.

Miu pufni nemulţumit : „Din nou Simion în loc de-a înfrunta duşmanul, ocoleşte lupta... Poate vrea să cruţe oamenii pentru încercări mai mari“, îşi întoarse el gîndul. Chibzui cum să-şi scoată din foc oamenii, fără ca duşmanul să prindă de veste.

— Fiecare să-şi descarce pe rînd armele, apoi să se tragă la cai şi de acolo la drum, dădu el porunca din om în om.

Haiducii împliniră ordinul cu acea nesilită grabă şi întocmai aşa cum se obişnuiseră să o facă în luptele lor cu poterele. Trecu astfel preţ de un sfert de ceas, fără ca de partea cealaltă să se întrevadă o bănuială. Ultimul rămase Miu cu unul din fraţi.

— Desprinde de la şeile cailor ploştile cele pîntecoase, îi şopti Miu şi vino repede cu ele aici. Aşa. Acum fă ca mine : rupele gîturile şi umplele cu pietre... Toarnă înăuntru toată pulberea din cornuri, iar eu am să dau de lucru blestemaţilor de dincolo... Înfundă bine gura ploştilor cu iarbă şi aşază-le aici, la depărtare de trei paşi una de alta... Acum porneşte şi tu pe urmele celorlalţi... Dar cum haiducul nu se clintea, adăugă cu voce aspră : Pleacă, îţi poruncesc !

Omul se întoarse tăcut şi dispăru. Miu se apucă grăbit de treabă. Îşi desprinse din şerpar ultimul corn de pulbere ce-l mai avea şi începu să o presare cu chibzuinţă prin iarbă. Trase din dreptul celor două ploşti cărări de praf ce se uneau la doi paşi în urmă şi se prelingeau în spatele unui tufiş. Cînd termină şi ridică privirea, văzu că vadul apei se umpluse de oameni ce înaintau ferit, în trăgători, cu armele întinse spre tufişurile tăcute acum. Miu zîmbi mulţumit. Era momentul ce şi-l alesese pentru treaba asta. Scăpără amnarul şi cu jarul din iască aprinse capătul dîrei de pulbere

ascunsă în iarba înaltă. Apoi încet, ca o umbră a pămîntului, se tîrî îndărăt, strîngînd prăselele pistoalelor.

Căpetenia arnăuţilor, furios că răsculaţii dispăruseră fără ca el să prindă de veste, îşi blestema oamenii, îndemnîndu-i să treacă mai repede rîul. Retras în umbra lizierei, Miu îşi dibui calul şi, încălecat, aştepta cu tot trupul încordat înfruntarea. De sus zărea, ca o părere, cei doi licurici ce alunecau pe obrazul pămîntului, grăbindu-se spre locul unde stăteau ascunse ploştile. Spre acelaşi punct, din partea opusă, se apropiau arnăuţii. Cînd rămase mai puţin de un pas, Miu ridică pistoalele, ochind. Dintîi plesni plosca din dreapta sa. Un zgomot năprasnic, o coloană de foc şi zeci de proiectile de cremene se împrăştiară în toate părţile. Miu chiui haiduceşte, slobozindu-şi vijeleşte pistoalele în mulţimea arnăuţilor. Strigăte de durere şi spaimă răsunară. Cîţiva se prăbuşiră la pămînt. Alţii se repeziră într-o parte, dar deodată explodă şi cea de-a doua bombă de lemn, semănînd moarte în jur. Se petrecu atunci un lucru despre care Miu nu avea să ştie niciodată nimic. Îşi aminti doar că auzise o vîjîitură şi imediat o lovitură năprasnică în frunte. O văpaie i se aprinse parcă în ochi, apoi se prăbuşi moale din şa...

Se trezi zgîlţîit de galopul calului de sub el. Pe sub ochi îi alergau în urmă pietrele drumului şi jocul nebunesc al copitelor armăsarului. Vru să facă o mişcare, să se ridice din şa, dar înţelese că este legat de mîini şi de picioare cu o funie ce se petrecea prin chingile harnaşamentului. Desluşi alături galopul altui cal. Treptat, îi reveniră în minte întîmplările din acea noapte tulbure pînă cînd o piatră stîrnită de explozie îl lovise în frunte. De bună seamă fusese prins pe cînd se afla

întins, fără cunoştinţă, lîngă bidiviu. Încercă trăinicia funiei, dar cel care-l legase îşi cunoştea meseria.

Încordîndu-şi deodată puterile, smuci. Nu reuşi să scoată însă decît un geamăt, care fu auzit de cel care-l conducea. Omul struni caii şi opri. Îi auzi paşii înconjurînd calul, apoi chiar sub privirile sale luci un junghier. Lama coborî în jos şi petrecîndu-se după funiile ce-i încătuşau încheieturile mîinilor le reteză dintr-o mişcare. Omul se îndepărtă şi după cîteva clipe Miu îşi simţi slobode şi picioarele. Se lăsă să alunece, cu mîinile amorţite, dar însoţitorul său îl sprijini şi-l ţinu strîns. Miu nu-l vedea. De-altfel nici nu se grăbea să-şi întoarcă faţa, spre a nu i se ghici frămîntarea. Se prefăcu sfîrşit, dar întreg trupul îi era strîns într-o încordare nervoasă. Şi deodată se arcui şi răsucindu-se ca fulgerul apucă în cleştele mîinilor grumazul omului. În clipa următoare îşi desprinse mîinile exclamînd cu uimire :

— Tu ?! Cît pe ce să te trimet pe lumea cealaltă... şi rîse. Aşa-i : pe cine scapi de la pieire nu te mai lasă să trăieşti...

Toader, unul din fraţii gemeni, se mulţumi să lase în colţul ochilor o părere de zîmbet.

Miu îl bătu pe spate pe tăcutul haiduc şi întorcîndu-se urcă în şa.

— Hei, dar parcă îţi dădusem poruncă mai dinainte să pleci spre tabără, îşi reaminti el. De cînd căpitanul nu mai este ascultat ?

Toader nu răspunse : se vede treaba că ceva se încurcase pe la chingile calului, căci avea de lucru la ele. Dar cînd Miu — care-l privea zîmbind — dădu pin-

teni calului, haiducul îl urmă de-aproape, fără a mai avea necazuri cu chingile harnaşamentului. Departe, în zare, se ghiceau nedesluşit zidurile mînăstirii Topolniţa...

Lector : GEORGETA PASARIN
Tehnoredactor : GH. CHIRU

Apărut 1970. Comanda nr. 9171 A. Hîrtie T. înalt Rot. ziar de 50 g/m². 700×1000/32. Coli de tipar 2.

Tiparul executat sub comanda nr. 677 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București
Republica Socialistă România

Lei 1,50

EDITURA ION CREANGĂ

